

МОДУЛНА СИСТЕМА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ЛИЦА С УВРЕЖДАНЯ ЗА ОКАЗВАНЕ НА СЪПЪТСТВАЩА ПОДКРЕПА

Ямболиев Иван

Председател – Асоциация за социални технологии

Социалната и трудовата интеграция на лицата с увреждания е много сериозен проблем, които трябва да бъде решаван с нетрадиционални форми и средства. Мотивите за направата на този проект са породени от необходимостта за създаване на системи за обучение, които биха позволили социална адаптация и жизнена реализация на лицата с увреждания и да ги стимулира към независим живот. Модулната система за обучение на инвалиди за оказване на съпътстваща подкрепа е създадена в отговор на проблема за социалната и трудова интеграция на лицата с увреждания като, едно от възможните решения на този проблем.

Съпътстваща подкрепа е система от мероприятия и подходи за подпомагане на хора, семейства и малки групи с био-психо-социални проблеми. Съпътстващата подкрепа се осъществява от неспециалисти и се основава на презумпцията, че оказващия подкрепата и получаващият я, имат равен статус. Проекта предвижда създаване на система за модулно обучение на лица с увреждания за придобиване на знания и опит за оказване на съпътстваща подкрепа на лица в неравносвойно социално положение (лица с физически, интелектуални или сензорни увреждания, специфично здравословно състояние или умствени заболявания, лежачо болни, възрастни, самотни майки, излезали присъда, малтретирани лица, наркомани, лица от малцинствата и др.).

“MODULAR TRAINING SYSTEM FOR HANDICAPPED IN PROVIDING ATTENDANT SUPPORT” (MOTRASUP)

The social and work integration of individuals with disabilities is a very serious problem, and its solution requires the use of untraditional means and approaches. This project has been motivated by the need to create training systems, which would help the social adaptation and realization of individuals with disabilities and encourage them to live independently.

The modular system for training disabled individuals to provide attendant support to other people in similar condition has been created in response to the need of these individuals for social and professional integration and offers one possible solution to their problem.

Attendant support is a system of procedures and approaches meant to aid individuals, families and small groups of people with specific physical, psychological or social problems. This type of support is carried out by non-professionals and is based on the assumption that the person in need of support and the one who is helping him are in an equal position. The project considers training disabled people in acquiring knowledge and experience in the provision of attendant support to other people in disadvantaged position (individuals with physical or mental disabilities, with damaged senses, in specific health condition or with mental illnesses, bedridden people, aged people, single mothers, former prisoners, abused children, drug addicts, people from ethnic minorities and others). The program will include training in social skills, basic knowledge of the nature of mental disorders, caused by different illnesses, self-help techniques, principles of healthy life and diet, techniques for conducting therapy conversations, relevant legislation, and social protection of individuals in disadvantaged positions.

Проектът се разработва по линия на програма Леонардо да Винчи на ЕС и предвижда изграждането на модулна система за дистанционно обучение на лица с увреждания за придобиване на знания и опит за оказване на съпътстваща подкрепа. Тя представлява система от мероприятия и подходи насочени към оказване на помощ чрез стимулиране на „самопомощ” у хора, семейства и малки групи с био-психо-социални проблеми. Съпътстващата подкрепа се осъществява от неспециалисти и се основава на факта, че оказващият подкрепата и получаващият я, имат равен статус.

Този проект е създаден с цел да мобилизира ресурси за подобряване професионалното обучение на лица с увреждания, чрез приспособяването на обучаващите и тренировките средства, организацията и планирането им според специфичните нужди на целевите групи. Обучаващата концепция се основава на теорията за социално учене, като се акцентира върху моделирането и повторението на нови еталони на поведение.

В резултат на промените се социални и икономически условия в България, хората с увреждания се оказваха в тежко положение и голяма част от тях имат сериозни проблеми със социалната и професионалната интеграция в обществото. Липсата на работа, тежкото икономическо състояние, задълбочават проблемите, които съпътстват една инвалидност и тласкат лицата с увреждания по посока на изпадане в социалната изолация, отчаяние, депресивни състояния и т.н. В резултат от увреждането от което страдат, те винаги са били обект на внимание и грижи от страна на заобикалящите ги, което засилва чувство за непълноценност, което причинява сериозни душевни страдания, особено на лица с придобита инвалидност. Ефекта от всичко това би могъл да се минимизира, ако те имаха възможност, когато желаят, да изпълняват някаква социално значима, полезна за другите и обществото дейност. В 99% от случаите увреждането се явява пречка за това, и само в 1% - предимство, а именно когато трябва да споделят с другите богатия си опит от борбата с него.

Практиката показва, че в резултат на изпадане в кризисна житейска ситуация или при всяко едно заболяване с по-сериозен характер и по-голяма продължителност, нормалната човешка реакция е намаляване на мотивацията и желанието за борба, изпадане в състояние на апатия и нежелание за преодоляване на временните трудности. Това е характерно особено за след болничния период, когато болните са вече у дома и са лишени от възможността да контактуват с други болни, а лекарите минават на визитация епизодично. В този момент, те имат нужда да споделят и разговарят за своето заболяване, надежди и страхове, да уточняват дадени състояния с цел търсене на репери за определяне посоката и степента на развитие на оздравяването. Тези разговори служат и за запълване на дефицита от социалните контакти и обратна връзка на болните, която изиграе много важна роля при организирането на вътрешните ресурси за преодоляване на заболяването. Воденето на подобни разговори със здрави хора, роднини, съседни колеги няма този ефект или ако го има, то той е незначителен. По качествено различен начин се възприема разговор с лице, което има богат и разностранен опит и въпреки видимите последици от увреждането е намерило сили и възможности в себе си за преодоляването му. Това оказва мощно мотивиращо въздействие, чрез включване на механизма – “а защо не и аз”, за активиране на собствените ресурси. Многократно по-големият ефект идва от факта, че в случая позициите са изравнени и е на лице диадата “болен – болен”. А когато срещу себе си имаш добре подготвен и ерудиран събеседник, който да може да проведе разговор в посоката, която ти е необходима да излезеш от състоянието на апатия и демотивираност, е много по-добре.

По сходен начин действат беседите с лицата в неравностойно социално положение (поради отрицателно влияние на социалната или семейната среда, поради съществуващи предрасъдци в обществото), които са склонни да живеят с миналото, със своето нещастие и са лишени от увереност във собствените сили. И тук, положителния пример за безграничната силата на човешкия дух играе огромна мотивираща роля и се явява отключващ механизъм за личностна промяна.

Когато хората имат грижи, проблеми, опасения, или радости обикновено те се обръщат към своите приятели, а не към професионалистите за помощ, съвет и поддръжка. Лицата с увреждания, които се справят или са се справяли ефективно с определен личен проблем, са по-добри съветници от специалистите, тъй като те могат да предоставят своя богат личен, непосредствен житейски опит.

В тази посока, обучението на лицата с увреждания в оказване на съпътстваща подкрепа, ще има голяма полза, от една страна, за самите тях, като им даде сили, знания и умения за преодоляване на кризисни състояния, от друга страна, убеждението, че изпълняват обществено значима дейност, по подпомагане на личностното развитие на онези, които са в неравностойно положение и имат нужда от помощ.

Съпътстващата подкрепа е насочена към помагане на хората да избегнат възможни трудности и проблеми, развива навици за адаптиране към живота, конструктивно

реагиране на възникващите проблеми и работа по посока на психологическо израстване и достигане на личностно съвършенство.

Съпътстващата подкрепа не заменя социалните работници, практикуващите лекари, юристи и психолози, а по-скоро е насочена към развиване на способностите на хората за използване на преживяванията си за ефективно изменение и развитие на потенциала присъщ за всеки един човек.

Основната цел на проекта е създаване, проверка, оценка и разпространение на методика за модулно обучение на лица с увреждания за оказване на съпътстваща подкрепа. Тя е насочена към изработването на методи, съдържание и продукти за обучение, основани на прилагането на информационните и комуникационните технологии /ИКТ/ в областта на професионалното обучение на лица с увреждания. В нея се включва обучение в социални умения и терапевтично поведение, основни познания за законовата уредба и социалната защита на лицата в неравностойно положение, кризи и кризисни периоди, видове разстройства, социо-културни влияния и различия, техники за водене на психотерапевтични беседи, практики за самопомощ и др..

Работата ще бъде фокусирана върху следните области:

а/ създаване на методика и методи за преподаване при индивидуално и групово обучение на лица с увреждания;

б/ създаване на програми за модулно обучение на лица с увреждания за осъществяване на подкрепа на други нуждаещи се;

в/ създаване на ръководства, справочници и дидактически материали за реализиране на обучението - филми, СД и др.;

г/ изграждане на информационна банка за материали излезли във връзка с проблемите на социалната подкрепа;

д/ подготовка на дидактичните материали за дистанционно обучение за оказване на съпътстваща подкрепа;

е/ създаване на страница в Интернет, с резюме на резултатите от проекта на сайта на Европейската комисия;

Разработените програми ще бъдат подготвени както за осъществяване на традиционни, така и на on-line форма за обучение.

Системата за обучение се основава на европейската стратегия за създаване на програми за професионално обучение на модулен принцип, които са в тясна връзка с идеята за обучение през целия живот. Модулният принцип спомага обучаваните да могат да комбинират и разширяват своите умения, знания и компетентности, така че да постигнат собствен индивидуален път в процеса на познанието. В предлаганата система няма никакви ограничения - образователни, възрастови, полови и етнически към лицата с увреждания за участие в обучението.

Резултатите от проекта са пригодени за използване от учебни заведения, институции занимаващи се с професионалното обучение на лицата с увреждания, здравни и социални заведения /домове, хосписи и др./, съюзи, фондации и асоциации на лица с увреждания и самите лица с увреждания. Модулите на системата за обучение могат да бъдат ползвани при подготовка на социални асистенти, санитарни, медицински сестри, социални работници, работещи в социални служби, домове, социални учебно-професионални заведения, интернати и др.

Партньорите по проекта са Асоциация за социални технологии, СУ "Кл. Охридски" – Катедра Педагогика, Дом за младежи с физически увреждания и съхранен интелект - гр. Луковит, Институт за информационно изследване от България, Инициативи за рехабилитация от Германия, e-ИЗОТИС от Гърция.